

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/143/2023
Identifikačné číslo spisu:	8122205982
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8122205982.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Q. V., narodenej X. Q. XXXX, S., S. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Igorom Šafrankom, Svidník, ul. Sovietskych hrdinov 163/66, proti žalovanému Všeobecnej úverovej banke, a.s.; skrátený názov: VÚB, a.s., Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenému spoločnosťou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 138,04 eura a o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29Csp/99/2022, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. mája 2023 sp. zn. 22CoCsp/10/2023, 22CoCsp/11/2023 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove z 21. septembra 2023 sp. zn. 22CoCsp/10/2023, 22CoCsp/11/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 25. mája 2023 sp. zn. 22CoCsp/10/2023, 22CoCsp/11/2023 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove z 21. septembra 2023 sp. zn. 22CoCsp/10/2023, 22CoCsp/11/2023 z r u š u j e a v e c m u v r o z s a h u z r u š e n i a v r a c i a n a d ě a l š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozsudkom v spojení s opravným uznesením rozhodol nasledovne:

„I. U r č u j e , že úver poskytnutý na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 7029801798 zo dňa 5. februára 2017 je bezúročný a bez poplatkov.

II. Žalovaný j e p o v i n n ý vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 138,04 eura s 5 % úrokom z omeškania ročne od 6. júla 2022 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. U r č u j e , že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere, č. 7029801798, zo dňa 5. februára 2017, v časti Vyhlásenie klienta, v znení:

„Klient berie na vedomie, že CFH ako prevádzkovateľ na základe dobrovoľného súhlasu dotknutej osoby:

b) Osobné údaje Klienta uvedené v Zmluve poskytuje svojej ovládajúcej osobe VÚB, ako aj osobám zo skupiny s úzkymi väzbami k VÚB v zmysle zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, vrátane spoločnosti Intesa Sanpaolo Taliansko, za účelom interného výkazníctva, zvýšenia kvality služieb, marketingové účely, účely vyhodnotenia rizikového profilu Klienta, vymáhania prípadných záväzkov Klienta po

splatnosti. Platnosť súhlasu je 10 rokov od doručenia návrhu na uzatvorenie Zmluvy, pričom Klient berie na vedomie, že svoj súhlas je oprávnený odvolať najskôr po jednom roku od zániku predmetného záväzkového vzťahu alebo udelenia súhlasu pre prípad, že sa Zmluva neuzatvorí, a to písomným oznámením doručeným na adresu Spoločnosti.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

IV. U r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere, č. 7029801798, zo dňa 5. februára 2017, v časti Ostatné zmluvné podmienky a dojednania, bod 8. Následky nesplácania spotrebiteľského úveru a zmluvná pokuta, bod 8.1, v znení: „Zmluvná pokuta: V prípade omeškania s úhradou jednotlivých Splátok je Klient povinný uhradiť Spoločnosti Zmluvnú pokutu vo výške stanovenej nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. z dlžnej čiastky za každý aj začatý deň omeškania. Výška zmluvnej pokuty sa rovná priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenej podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania navýšenej o 10 percentuálnych bodov ročne, pričom nesmie prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa uvedeného nariadenia vlády.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

V. P r i z n á v a žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia súdu vo veci samej.“

2. V odôvodnení súd prvej inštancie konštatoval, že predmetnou žalobou sa žalobkyňa okrem iného domáhala určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok uvedených v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzatvorenej dňa 5. februára 2017 (ďalej aj ako „Zmluva“). Uviedol, že spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky a v tomto slova zmysle nie je rozhodné, či dochádza aj k uplatneniu práv na plnenie vyplývajúcich z takejto neprijateľnej podmienky, ako ani to, kedy sa spotrebiteľ domáha určenia zmluvnej podmienky za neprijateľnú. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Súd prvej inštancie dospel k záveru o neprimeranosti požadovanej zmluvnej pokuty z dlžnej splátky za každú omeškanú splátku podľa bodu 8.1. Zmluvy. Vychádzal zo záveru, že napriek tomu, že výška zmluvnej pokuty uvedenej v bode 8.1. Zmluvy je limitovaná ustanovením § 3a Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., z uvedeného zmluvného dojednania ani v spojení s dojednaním uvedeným v bode 8.3. Zmluvy nevyplyva, že by veriteľ popri uvedenej zmluvnej pokute nemohol súčasne požadovať aj úrok z omeškania. K záveru o neprimeranosti požadovanej zmluvnej pokuty dospel aj s poukazom na bod 8.4. Zmluvy. Z uvedeného zmluvného dojednania totižto vyplýva, že dlžník, ktorý je v omeškaní so splátkami úveru, je povinný okrem úroku z omeškania a zmluvnej pokuty zaplatiť aj náklady spojené s vymáhaním omeškaných splátok prostredníctvom tretej osoby vo výške skutočne vynaložených nákladov maximálne do sumy 14 % z vymoženej pohľadávky spolu s DPH. Vzhľadom na vyššie uvedené, preto súd prvej inštancie dospel k jednoznačnému záveru o neprijateľnosti uvedeného zmluvného dojednania pre neprimeranosť výšky zmluvnej pokuty s poukazom na ďalšie sankcie, ktoré je veriteľ oprávnený od spotrebiteľa požadovať v prípade omeškania zo splácaním úveru.

3. Na základe odvolania žalovaného proti výrokom IV. a V. rozsudku súdu prvej inštancie Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) potvrdil rozsudok vo výrokoch IV. a V. v spojení s opravným uznesením. Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. So zreteľom na obsah odvolania žalovaného bol v odvolacom konaní preskúmaný výrok IV. napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie vyhovel žalobe v časti určenia neprijateľnej zmluvnej podmienky ohľadne zmluvnej pokuty, ako aj súvisiaci výrok V. o trovách konania.

5. Uzavretú Zmluvu o spotrebiteľskom úvere zo dňa 5. februára 2017 odvolací súd považoval taktiež za zmluvu spotrebiteľskú tak, ako to správne uzavrel aj súd prvej inštancie a nespochybnil ani žalovaný. Súd prvej inštancie napadnutým výrokom IV. rozsudku určil zmluvnú podmienku dohodnutú v časti Ostatné zmluvné podmienky a dojednania, bod 8. ods. 8.1. Zmluvy v znení: „Zmluvná pokuta: V prípade omeškania s úhradou jednotlivých Splátok je Klient povinný uhradiť Spoločnosti Zmluvnú pokutu vo

výške stanovenej nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. z dlžnej čiastky za každý aj začatý deň omeškania. Výška zmluvnej pokuty sa rovná priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenej podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania navýšenej o 10 percentuálnych bodov ročne, pričom nesmie prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa uvedeného nariadenia vlády za neprijateľnú.

6. Odvolací súd uviedol, že pri posudzovaní zmluvnej pokuty ako neprijateľnej podmienky vychádzal súd prvej inštancie z posúdenia dojednanej zmluvnej pokuty, či táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Nespochyboval význam zmluvnej pokuty. Pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obстоjí v rámci súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a osobitosti právneho úkonu, ako i na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy, ktoré by mali byť vyvážené. Odvolací súd nespochybnil, že zmluvná pokuta v prvom rade plní prevenčnú funkciu tým, že hrozba majetkovej sankcie motivuje dlžníka, aby včas a riadne splnil zmluvnú povinnosť a ďalej plní reparačnú funkciu, lebo jej zmyslom je tiež reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka a taktiež predstavuje sankciu pre toho, kto porušil povinnosť. Uvedené však neznamená, že výška zmluvnej pokuty môže byť dohodnutá ľubovoľne, ale zvlášť v prípade spotrebiteľskej zmluvy (čo bezpochyby je aj prejednávany prípad) musí zodpovedať maximálnej výške stanovenej právnym predpisom, a to konkrétne ustanovením § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

7. V súdenom spore dojednaná zmluvná pokuta je neprimerane vysoká, pretože len jej výška dohodnutá v Zmluve predstavuje maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, pričom nezohľadňuje ani len úroky z omeškania. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie zdieľal výklad citovaného ustanovenia § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka tak, že zmluvná pokuta spolu s úrokom z omeškania nesmie prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnených podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády. Primeranosť alebo neprimeranosť zmluvnej pokuty je potrebné skúmať objektívne, pričom v prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania. Takto dohodnutá zmluvná pokuta teda prevyšuje právnym predpisom stanovenú sankciu a potom nemôže ani požívať právnu ochranu z hľadiska právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. Po zohľadnení uvedeného odvolací súd dospel k záveru zhodnému so súdom prvej inštancie, že dojednaná zmluvná pokuta ako sankcia za porušenie zmluvných povinností spotrebiteľom je neprimerane vysoká, v dôsledku čoho je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

8. Pokiaľ žalovaný poukazoval na bod 8.4. Zmluvy, a to náklady na vymoženie pohľadávky a v tejto súvislosti cituje ust. § 9a ods. 2 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, z tohto ustanovenia vyplýva, že od spotrebiteľa nemožno požadovať úhradu nákladov vymáhania pohľadávky vo výške prevyšujúcej skutočné náklady, ktoré vznikli osobe, ktorá v mene veriteľa alebo vo vlastnom mene vymáha pohľadávku vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy. Napadnuté zmluvné ustanovenie však stanovuje, že dodávateľ si môže zaúčtovať sumu vo výške 14 % z vymoženej istiny, čo buď samo o sebe alebo už aj pri pripočítaní 20 % DPH (už nad rámec sumy zodpovedajúcej 14 % z vymoženej istiny) môže prevyšovať reálne náklady spojené s vymožením pohľadávky. Samotnú výšku nákladov si určí samotný dodávateľ bez možnosti akokoľvek zo strany spotrebiteľa ich objektívne posúdiť, najmä čo do ich reálnosti alebo hospodárnosti a účelnosti. Rovnaká zmluvná podmienka bola vyhlásená za neprijateľnú už rozsudkom Okresného súdu Skalica sp.zn. 9Csp/85/2020 zo dňa 12. júla 2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp.zn. 26CoCsp/51/2021 zo dňa 2. marca 2022, resp. rozsudkom Okresného súdu Prešov sp.zn. 8Csp/15/2022 zo dňa 24. mája 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn. 16CoCsp/10/2022 zo dňa 28. novembra 2022.

9. Proti predmetnému rozsudku podal dovolanie žalovaný z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

9.1. V súvislosti s ustanovením zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 7029801798 bod 8.1., ktoré sa nachádza na strane 4 zmluvy žalovaný uviedol, že ako súd prvého stupňa tak aj odvolací súd nesprávne vec právne posúdil. Poukázal aj na článok 1 a 2 smernice Rady/93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo únia zmluvnou stranou, nepodliehajú ustanoveniam smernice o nekalých podmienkach.

9.2. Zmluva na strane 4 v bode 8.1. uvádza iba základný výpočet zmluvnej pokuty, pričom vo vzťahu k zmluvnej pokute výslovne odkazuje na platnú právnu úpravu, ktorou je nariadenie vlády č. 87/1995 Z.z., ktoré vykonáva aj ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalobcovi mohla byť v prípade omeškania uložená zmluvná pokuta vo výške najviac trojnásobku úrokov z omeškania (limit stanovený v článku 8.1. zmluvy odzrkadľujúci ustanovenie § 3a ods. 1 nariadenia). Zároveň mohla byť ukladaná najviac do výšky poskytnutých peňažných prostriedkov, čo je vyjadrením limitu ustanoveného v prvej vete ustanovenia § 3a ods. 3 nariadenia, na ktoré zmluva odkazuje.

9.3. Žalovaný v zmysle bodu 8.3. zmluvy zúžil svoje oprávnenie v prospech spotrebiteľa tak, že úrok z omeškania bude ukladaný až po tom, čo zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov. Uvedené vyplýva z jednoduchého gramatického výkladu tohto zmluvného ustanovenia, v zmysle, ktorého bude klient povinný uhradiť úrok z omeškania, ak zmluvná pokuta dosiahne limit stanovený nariadením. Úrok z omeškania je až následnou sankciou v súlade s druhou vetou ustanovenia § 3a ods. 3 nariadenia, a to vo výške ustanovenej ustanovením § 3 nariadenia, teda vo výške o 5 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Tento úrok z omeškania môže byť v zmysle ustanovenia bodu 8.3. zmluvy ukladaný až po tom, čo zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov.

9.4. Záver krajského súdu „pričom v prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania“ tak nie je opodstatnený. Žalovaný v prejednávanej veci plne rešpektoval ustanovenia nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. Rovnako poukázal na to, že v súvislosti s ustanoveniami bodu 8.1. zmluvy a bodu 8.3. zmluvy, totožnú zmluvnú podmienku aj s jej vzťahom k úroku z omeškania posudzoval odbor ochrany finančných spotrebiteľov Národnej banky Slovenska na pokyn Krajského súdu v Prešove v konaní pod sp. zn. 10CoCsp/25/2022. Žalovaný toto stanovisko predložil v prílohe dovolania, pričom konštatoval že nebolo ho možné doložiť pri doterajšom priebehu konania, nakoľko bolo vystavené až po vydaní rozsudku krajského súdu.

9.5. Ďalej poukázal na ustanovenie § 9a ods. 2 zákona č. 250/2007 Z.z., pričom toto zmluvné ustanovenie upravuje odlišný právny inštitút ako je sankcia v prípade spotrebiteľskej zmluvy, ktorej predmetom je poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi, t.j. nesúvisí s predmetom sporu a jeho posúdenie vo vzťahu k dojednanej výške zmluvnej pokuty nie je dôvodné. Záver krajského súdu uvedený v bode 18. je nesprávny a vychádza z nepochopenia textu bodu 8.4. zmluvy.

9.6. Žalovaný zastal názor, že napadnutý rozsudok krajského súdu je absolútne nepreskúmateľný a zároveň nepredvídateľný, keď posúdil ustanovenie odrážajúce záväzné zákonné ustanovenie ako neprijateľné. Postupoval teda procesne nesprávne, keď do posudzovanej výšky sankcií za omeškanie s plnením peňažného dlhu zahrnul aj náklady vymáhania pohľadávky, ktoré vznikli tretej osobe. Spojil 2 samostatné právne inštitúty, aby označil ust. bodu 8.1. zmluvy za neprijateľné, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žiadal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom výroku zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania.

10. K dovolaniu sa písomne vyjadrila žalobkyňa. Poukázala na nedostatok splnenia procesných požiadaviek, čo do náležitosti dovolania, pretože žalovaný vo svojom dovolaní jasne a určito nekonkretizoval žiadnu právnu otázku. Pre prípad, že by dovolací súd sa nestotožnil s ich argumentáciou žalobkyňa mala za to, že v danom prípade súd prvej inštancie aj odvolací súd správne mali za to, že dohodnutá zmluvná pokuta bola neprimerane vysoká, preto napĺňa atribúty neprijateľnej zmluvnej podmienky. Poukázala aj na rozhodnutia krajských súdov, ktorými už bolo rozhodnuté o neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky. K procesnej stránke dokazovania neprijateľnosti zmluvnej podmienky, ktorá neprijateľnosť už bola judikovaná poukázala aj na publikáciu - Občiansky zákonník I, komentár Praha C.H. Beck 2015, str. 635 a 636. Vzhľadom na uvedené žiadala dovolanie ako neprípustné odmietnuť, resp. zamietnuť. Zároveň si uplatnila aj náhradu trov konania.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

12. Dovolateľ podal dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolací súd najskôr pristúpil k posúdeniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

13. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

14. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď vytýkal odvolaciemu súdu nepreskúmateľnosť až tzv. nepredvídateľnosť rozsudku vzhľadom na vnútornú rozpornosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Žalovaný v zmysle bodu 8.3. zmluvy zúžil svoje oprávnenie v prospech spotrebiteľa tak, že úrok z omeškania bude ukladán až po tom, čo zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov.

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/120/2019).

16. Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 330/2013 súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré odborne, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom žiadanej súdnej ochrany. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť riadne a právne správne odôvodniť svoje rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti prípadu.

17. Prípustnosť dovolania však dovolací súd musí skúmať skôr, než sa pustí do meritórneho (vecného) prejednávania dovolacích dôvodov. Už z toho vyplýva, že dovolací súd nemôže prípustnosť dovolania posudzovať podľa výsledku vecného pojednania dovolania (jeho dôvodov). Rovnako nie je logické, aby dovolací súd uznesením odmietol dovolanie ako neprípustné z dôvodu, že podľa jeho názoru nejde o porušenie práva na spravodlivý proces, alebo preto, že nie je opodstatnený iný dovolací dôvod. Vo všetkých týchto prípadoch (fázach konania) nejde totiž už o prípustnosť, ale o dôvodnosť dovolania a obsah i forma rozhodnutia dovolacieho súdu sa musí riadiť ustanovením § 448 a § 449 CSP.

18. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s

uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

19. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

20. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

21. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

22. Porušením práva na spravodlivý proces je aj stav, keď v hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne - alebo tým skôr - pokiaľ boli stranami sporu namietané, no napriek tomu ich odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, žeby dostatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť, či irelevantnosť (4Cdo/102/2017). Pokiaľ takto odvolací súd postupoval aj v prejednávanej veci, dopustil sa svojvôle zakázanej preň v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a založil tým nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia a v dôsledku toho aj jeho protiústavnosť.

23. Ak nie sú totiž zrejmé dôvody toho - ktorého rozhodnutia, nastávajú obdobné následky ako tie, ktoré vedú k nezákonnosti ale hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale aj tiež so zásadami spravodlivého procesu.

24. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namieta nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

25. Dovolací súd skúmal, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dáva odpoveď na všetky otázky podstatné pre rozhodnutie v prejednávanej veci a či tejto odpovedi nechýba vnútorná konzistencia, právna logika či dostatočné a zrozumiteľné a vysvetlenie úvah konajúceho súdu. Posudzujúc napadnuté rozhodnutie vo svetle námietok dovolateľa dospel dovolací súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie má znaky nepreskúmateľnosti.

26. V odôvodnení rozsudku odvolací súd stranám sporu nezrejmil svoje myšlienkové pochody, zo skutkových zistení nevyvodil právne závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený, aby strany sporu nemuseli hľadať odpovede na nastolenú problematiku v rovine dohadov, a tak, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť. Z bodu 17. rozsudku odvolacieho súdu okrem iného vyplýva: „Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie zdieľal výklad citovaného ustanovenia § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka tak, že zmluvná pokuta spolu s úrokom z omeškania nesmie prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnených podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády. Primeranosť alebo neprimeranosť zmluvnej pokuty je potrebné skúmať objektívne, pričom v prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania. Takto dohodnutá zmluvná pokuta teda prevyšuje právnym predpisom stanovenú sankciu a potom nemôže ani požívať právnu ochranu z hľadiska právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. Po zohľadnení uvedeného odvolací súd dospel k záveru zhodnému so súdom prvej inštancie, že dojednaná zmluvná pokuta ako sankcia za porušenie zmluvných povinností spotrebiteľom je neprimerane vysoká, v dôsledku čoho je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.“

27. Zmluvná pokuta nie je v spotrebiteľských zmluvách výslovne zákonom zakázaná. Z uvedených dôvodov je preto potrebné rozhodnutie súdu, ktorý vyhlásil zmluvnú pokutu v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú zmluvnú podmienku riadne odôvodniť. Samotná skutočnosť, že zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve nebola individuálne dojednaná, nemá za následok, že ide o neprijateľnú podmienku. V predmetnej veci z obsahu odvolania dovolací súd zistil, že žalovaný v odvolaní poukazoval aj na bod 8.3. zmluvy, pričom uviedol, že žalovaný zúžil svoje oprávnenie vyplývajúce z § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v prospech spotrebiteľa tak, že úrok z omeškania bude ukladán až po tom, čo zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov. Preto je potrebné poukázať na to, že v tomto kontexte je nepreskúmateľný aj záver, že výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania. Uvedenú odvoláciu námietku žalovaného odvolací súd vôbec nevyhodnotil, či je alebo nie je relevantná vo vzťahu k prejednávanej veci. Rovnako odvolací súd sa bude zaoberať aj priloženým stanoviskom Národnej banky Slovenska a posúdi jeho relevanciu na prejednávany prípad a vyjadrí sa v podstate aj k základnej námietke žalovaného, že zmluvná podmienka, ktorá odráža zákonnú úpravu vyjadrenú v nariadení vlády č. 87/1995 Z.z. nemôže byť vyhlásená za neprijateľnú.

28. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že žalovaný opodstatnene namieta porušenie svojich procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu došlo v konaní k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

29. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015). Dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v súlade s ustanovením § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

30. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vec vráti odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.